

www.turkpediatri.org.tr

ÖNSÖZ / PREFACE

Efes harabelerinin pek bilmediğimiz arka kapısındaki hastanenin girişinde tur rehberi, “O” yıllarda savaşta yaralanan ya da başka nedenle kansızlığı olan kişiler için, meydanda bir şarap fıçısı içine eski ve paslı bir kılıç koyarak demir eksikliğini tedavi ettiklerini söylediğinde, modern tıbbın ilk ışıklarının o yıllarda parladığını tam da düşünmüştüm. Ancak ortaçağda, muhtemelen erkekler demir eksikliği gelişmeden savaş meydanlarında kan kaybından öldükleri için, genellikle kadınlarda görülen demir eksikliğine bağlı anemiler, kadın hakları savunucularını kızdıracak bir şekilde bir hastalıktan ziyade ayıplanacak bir suçmuş gibi tarif edilmiştir (1). Alman hekim Johannes Lange 1554 yılında “bakirelere özgü” bir hastalık olarak tanımladığı hastalığın tedavisini de evlenmek ve hamile kalmak olarak tanımlamış; daha sonra bu hastalığa bir de yaprak gibi yeşil-sarı anlamında kloroz (chlorosis) sözcüğü dışında “febris amatoria= aşk ateşi ” adı da verilerek hastaları daha da işin içinden çıkılmaz bir şekilde suçlamaya başlamışlardır. Thomas Sydenham, kloroz hastalığını sıksa ve çelimsiz kadınlara atfederek “histerik” bir hastalık olduğunu söyleyerek toplumun kadınlarını daha da üzümüştür. Ancak 1887 yılında Andrew Clark bu hastalığın adolesan çağında başlayan büyüme hızlanması ve menarş nedeniyle ortaya çıkan bir eksiklikten olduğunu düşündüğünü söyleyerek (en sonunda) akılcı ve modern tıbbın ilk sinyallerini vermiştir. Edinburg Üniversitesinden Ralph Stockman 1895 yılında bu hastalığın demir eksikliğinden olduğunu ilk söyleyen kişidir ancak 1930’lu yıllara kadar demirin bu hastalıkta etkili olduğu tartışılmıştır (2).

Çok şükür artık anemik olmak ayıplanmıyor, ama kalıtsal anemilerin taşıyıcılığının bu kadar sık olduğu ülkemizde hala “talasemi major” hastası bebeklerin doğuyor olması kimin ayıbı bilemem. Her çocuk hekimi sınırda hemoglobin düzeyi olan her hastada artık talasemi taşıyıcılığını düşünür olmuştur. Bir zamanlar sıtma salgınlarından koruduğu iddia edilen talasemi taşıyıcılığı yerini sıtma ilaçlarına bırakmış olmalı ki artık ülkemizde talasemi major hasta sayısı günden güne azalmaktadır.

Hala “demir profilaksisi faydalıdır-zararlıdır” tartışmalarının yapıldığı günümüzde demir eksikliği anemisi en ön plandaki yerini korumasına rağmen, diğer anemi nedenleri de başta çocuk hekimlerini ve aileleri meşgul etmektedir. Çoğunlukla tanı ve tedavide sorun yaşamamamıza rağmen genelde rastlanılan sık anemi nedenlerini tekrar hatırlatmak ve güncel bilgiler ışığında değerlendirmek amacıyla bu sayıyı çıkarttık. Zevkle, bir solukta okuyacağınızı ve faydalanacağınızı umuyoruz.

Doç. Dr. Hilmi Apak
Türk Pediatri Arşivi Özel Sayı Editörü

1) [http://en.wikipedia.org/wiki/Chlorosis_\(medicine\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Chlorosis_(medicine))

2) Guggenheim KY. Chlorosis: The Rise and Disappearance of a Nutritional Disease. J. Nutr. 1995;125: 1822-5.